

Leijde

Zuid-Afrika's Vertrouwen.

REDE, UITGESPROKEN

tē AMSTERDAM, in de Nieuwe Kerk, den 28 October,
en te NIJMEGEN, in de Groote Kerk, den 11 November 1900,

DOOR

D^r. H. D. VAN BROEKHUIZEN,

Predikant te Pretoria.

MET EEN INLEIDEND WOORD DOOR

D^r. PH. J. HOEDEMAKER,

Predikant te Amsterdam.

*Uitgegeven ten bate van het fonds tot ondersteuning van Boeren-
vrouwen en kinderen, in de beide Republieken, Penningmeester
voor Amsterdam, de Heer J. A. Gerdes, Stadhouderskade 125.*

AMSTERDAM.

1e Duizend.

G. D. BOM H.G.Z.

Prijs 25 cent.

1900.

Blaise gony 1960

Zuid-Afrika's Vertrouwen.

REDE, UITGESPROKEN

te AMSTERDAM, in de Nieuwe Kerk, den 28 October,
en te NIJMEGEN, in de Groote Kerk, den 11 November 1900,

DOOR

D^s. H. D. VAN BROEKHUIZEN,

Predikant te Pretoria.

MET EEN INLEIDEND WOORD DOOR

D^r. PH. J. HOEDEMAKER,

Predikant te Amsterdam.

*Vitgegeven ten bate van het fonds tot ondersteuning van
Boerenvrouwen en kinderen, in de beide Republieken.
Penningmeester voor Amsterdam, de Heer J. A. Gerdes
Stadhouderskade 125.*

AMSTERDAM.

1^e Duizend.

G. D. BOM HGZ.

Prijs 25 cent.

1900.

„WOORD VOORAF”

VAN DR. PH. J. HOEDEMÄKER.

Ds. VAN BROEKHUIZEN heeft het lijden en den strijd van zijne zwaarbeproofde landgenooten in Zuid-Afrika zeer dicht bij ons gebracht. De prediker toefde kennelijk nog te midden van de tooneelen van ellende en rouw, die hem voor oogen stonden in de gevangenis en op het slagveld, toen hij voor ons optrad.

De belangstellende schare, die zich op den avond van den 28sten October om den kansel van de Nieuwe Kerk te Amsterdam verdrong, werd zichtbaar aangegrepen door de prediking en niet minder door het gebed, dat bij die gelegenheid voor de lijdens en strijders in de beide Republieken werd opgezonden.

Het denkbeeld om deze toespraak in het licht te geven, is uitgegaan van eene dame uit Pretoria, bij wie de wensch opkwam, „O! dat die beproefde uiteengeslagen gemeente van Ds. VAN BROEKHUIZEN in Pretoria deze predicatie tot hare bemoediging had kunnen hooren!”

Ds. VAN BROEKHUIZEN verklaarde zich bereid tot de verwezenlijking van die gedachte mede te werken. Hij heeft zich, te Nijmegen optredende, nog eens van dezelfde schets bediend, die hij te Amsterdam voor zich had. De predicatie kon dus uit zijnen mond worden opgeteekend.

Toen men mij vroeg, haar bij ons publick in te leiden, heb ik ten slotte daarin toegestemd, alleen omdat mij dit in de gelegenheid stelde, de aandacht op het doel dezer uitgave te vestigen.

De predicatie zal in Zuid-Afrika ruim verspreid worden, als het mogelijk is, ook onder de niet-versagende strijders.

Aan dit doel zal een gedeelte der opbrengst dienstbaar worden gemaakt. Het overige is voor de weduwen en weezen der gevallen helden in Zuid-Afrika.

Menigeen worde bereid gevonden, een aantal exemplaren te nemen, of hetzij aan mij, hetzij aan Ds. VAN BROEKHUIZEN, hetzij aan den Penningmeester, hetzij aan den Uitgever een gift voor dit doel afstaan.

De uitgave wordt geheel belangeloos door den Heer G. D. BOM HGZ. bezorgd.

Moge het woord des geloofs ook onder ons zijn werk doen en het denkbeeld der liefde vruchtbaar blijken te zijn op eene wijze, die de verwachting van haar, die het denkbeeld opperde, zeer verre overtreft.

Gen. 50. Vers 20.

Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, doch God heeft dat ten goede gedacht; opdat hij dede, gelijk het te dezen dage is, om een groot volk in het leven te behouden.

Geachte Vrienden! Als er ooit iets was, dat mij trof in deze dagen, dan is het de veranderlijkheid van het menschelijk leven. Als ik stilzit en denk aan het jaar, dat achter ons ligt, schijnt het mij soms of alles een droom is. Al dat lijden, al dat bloed, al die tranen schijnen mij soms geen werkelijkheid toe.

Maar als ik mijzelf dan ga afvragen en denk aan de gezichten die ik heb aanschouwd, gevoel ik de werkelijkheid van het verleden.

Hedenmorgen sta ik hier vóór u, om een woord tot u te spreken; een jaar geleden stond ik op den berg bij Ladysmith, om ook te spreken, maar tot menschen die ik goed kende, voor wie mijn hart openstond, doch onder hoe geheel andere omstandigheden! Wij stonden als het ware met ons leven in de hand; er was voor ons geen hoop op den dag van morgen; wij hadden geen kerkgebouw, wij waren onder Gods blooten hemel; wij hadden geen vrouwen onder ons, er waren alleen mannen. De meesten, met het geweer op den schouder, den bandelier om het lijf, stonden te luisteren naar het Evangelie. En ook toen had ik het voorrecht om tot hen te spreken en hen aan te moedigen en op te wekken, om op God te vertrouwen, om ondanks de kogels van den vijand hun plicht te volbrengen, terwijl Gods hand uitgestrekt was over ons, om ons te bewaren in het volbrengen van dien plicht.

Welk een ander gezicht dezen morgen, niet waar? In stilte, in vrede, in kalmte en in liefde kan ik het Evangelie tot u brengen. En dáár, tusschen rotsblokken in, was de gemeente verspreid, staande, zittende en liggende, zooals het hun goed dacht,

en daar bracht ik hun het Evangelie. Een doornboom spreidde zijne takken over mij uit, de zon scheen helder. Als ik u in gedachten naar die plaats kon brengen, hoe zou het u te moede zijn, wanneer gij kondt zien hoe die mannen het Woord voelden en opgewekt werden, om trouw te zijn aan hun God en hun Vaderland.

Maar, geliefden! het is alles veranderd. Ladysmith is ontzet; uit Natal zijn wij getrokken; nu is alles veranderd en zijn wij in eigen land bezig, tegenover een grooten vijand voor recht en gerechtigheid, voor het Vaderland, voor vrouw en kinderen te strijden tot het laatste toe. Zoo rollen de dagen, de weken, de maanden daarheen, en er komt geen einde aan al dat bloed, aan al die tranen.

Ik heb dezen morgen een woord tot u te brengen, dat u misschien moed zal geven, en uwe kracht zal vernieuwen, om meer en meer op God te vertrouwen.

Dat woord vindt gij in Genesis 50, het 20e vers. Daar lezen wij: „Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, doch God heeft dat ten goede gedacht, opdat hij deed gelijk het te dezen dage is, om een groot volk in het leven te behouden.”

In deze dagen is er gelegenheid, geliefde toehoorders! voor zwartgallige menschen, om zooveel mogelijk koud water op het warme gemoed te werpen, en in deze dagen hebben de menschen, die niet op God vertrouwen en geen geloof hebben, alle kans en gelegenheid om het geloof van den christen te ondermijnen. Men hoort en ziet dan ook, dat men daarmee druk bezig is. Toen ik tijdens den oorlog voor mijne gemeente te Pretoria optrad, zag ik onder mijne toehoorders mannen, van wien ik wist dat zij rondgingen om de vrouwen te ontmoedigen en de burgers ter neer te drukken en slecht zaad uit te strooien. En, o geliefden! dien morgen heb ik ook tot hen een woord gesproken, hen er op gewezen welk eene groote zonde het was, om de menschen te ontmoedigen, en te vergeten, dat toen de verspieters die

door Jozua uitgezonden waren, het volk tot ongehoorzaamheid overhaalden, de Israëlieten tot straf 40 jaren moesten rondzwerven in de woestijn. Ik heb hen er op gewezen welk eene vreeselijke zonde het is, een volk te ontmoedigen, dat strijdt voor zijn goed recht, voor vrouwen en kinderen.

Geliefden! het is misschien niet noodig, u hier hetzelfde toe te spreken. Ik ken u niet, ik weet niet welke uwe omstandigheden zijn, en of uw geloof gevestigd is op den God uwer vaderen, of dat gij slechts vertrouwt op eigen kracht en steun. Maar desniettemin wil ik er u op wijzen, dat, als gij ware Nederlanders zijt, ware afstammelingen van het volk, dat tachtig jaren gestreden heeft tegen een machtigen vijand, gij u moet wenden tot den God uwer vaderen, om bij Hem hulp en kracht te zoeken; dat gij niet langer op uzelf maar op uw God moet vertrouwen.

Dat is mijn verlangen en mijn wensch.

Mijn tekst heb ik dezen morgen genomen uit de u zeker welbekende geschiedenis van Jozef. Als men die geschiedenis leest, ziet men, dat toen het geweten van die broeders ontwaakte en begon te spreken, zij gevoelden dat zij gezondigd hadden tegen hunnen broeder, de vrees voor Jozefs wraak in hun hart opkwam.

Dat is altijd het geval. Zoolang het geweten nog slaapt en men de zonde niet ziet, is het gemakkelijk met die zonde, met het verleden den spot te drijven, maar zoodra het hierbinnen begint te kloppen, het geweten begint te spreken of het wordt anders: de zonde komt te voorschijn en zij komt met alle vreeselijkheid vóór ons staan, en het ontwaakte geweten maakt ons rusteloos. Hier hebt gij het voorbeeld bij die broeders. Hun vader is gestorven, zij zijn teruggekomen uit Kanaän en nu vreezen zij voor bloedwraak. En gij weet hoe verschrikkelijk die was, hoe gansche stammen werden uitgeroeid om die te bevredigen. Het is niet zeldzaam, dat het geweten begint te ontwaken. En als ik mij in deze dagen afvraag: wat omtrent onzen vijand,

wat omtrent die mannen aan wie de oorlog te wijten is, hoe zal het met hen gaan, als hun geweten eenmaal ontwaakt en een ieder begint te gevoelen: dat bloed van die duizenden in Zuid-Afrika gesneuvelden, dat is mijne schuld, dat drukt op mij, ik ben de man, en God zal hen van mij eischen — o vrienden! niet voor de millioenen dezer wereld zou ik in de plaats van die mannen willen zijn. God geve, dat, voordat nog meer van die duizenden sneuvelen of sterven in ons vaderland, dat ook ons dierbaar is, het geweten van die mannen moge ontwaken en zij mogen inzien het onrecht, dat gedaan wordt in deze dagen aan het volk, dat zoo lang gestreden heeft, om zich te ontworstelen aan het juk, dat men op hen wil leggen.

Ik weet niet hoe gij die zaken gevoelt, maar o! als wij ons in onze gedachten naar het slagveld begeven, en wij hooren het gekreun en wij zien het bloed vloeien en wij denken aan al die verminkten en stervenden, en wij bedenken daarbij, dat dit alles geschiedt om het goud, om dat vervloekte goud en om niets anders — dan is het ons of wij tot God willen roepen, de gewetens van die mannen wakker te schudden, opdat zij de ongerechtigheid zien en uitroepen: houdt op!

Vrienden! het is wonderlijk: als het geweten begint te spreken, drijft het ons soms zóó ver, dat wij de hand aan eigen leven slaan. Geen hulp of uitredding zien wij, en, evenals Judas, ontnemen wij ons het leven en storten ter neder in het eeuwig verderf. Dit is somtijds het geval.

O mijne vrienden! als ik over die dingen nadenk en er over spreek, is het als het ware of God mij de kracht en de genade en de gelegenheid wou schenken, om heen te gaan gelijk de profeet van ouds en het oordeel te brengen aan die mannen, die zoo roekeloos spotten met het leven van hen, die ons zoo dierbaar zijn. Dan zou ik hen er op willen wijzen, dat zij tot God moeten vluchten om vergeving te vragen.

En wat doen nu Jozefs broeders? Zij zenden eene boodschap

tot Jozef en vragen hem om vergiffenis. In plaats van tot den God hunner vaderen te gaan en Hem om vergeving te smee-ken, gaan zij tot een mensch.

Let op een kind, dat den geheelen dag bezig is, met een kluwen garen te spelen. Zoolang het dit doet en het garen niet door elkander geraakt, gaat het voort met het spel, maar zoodra raakt het kluwen in de war, of het kind loopt naar zijne moeder en zegt: maak gij het weder in orde, opdat ik weer spelen kan. Hoe ongelukkig is het, dat de mensch, als hij verkeerd gedaan heeft, zich wendt tot een ander mensch, in plaats van tot den Vader in den Hemel te gaan en Hem te vragen: ontwikkel dat kluwen van zonde en ongerechtigheid van ons verleden. Maar wij, laten wij tot God onze toevlucht nemen en Hem bidden, dat het bloed van Christus ons moge reinigen.

Hadden de broeders van Jozef dat ook maar gedaan, doch zij zonden hem eene tergende boodschap, zij beoordeelden hem naar hun eigen slecht hart en dachten, dat hij het hen niet had vergeven.

Zoo is het ook in deze dagen. Onze vijand wil hoon en smaad op ons werpen, alsof wij wenschten, dat er bloed zou gestort worden. Zij beoordeelden ons naar hun eigen kwaad geweten, dat hen ging beschuldigen. Dat is met een mensch altijd zoo. Als ik een kwaad geweten heb, denk ik kwaad van een ander. Zoo moest dan alle schuld op ons gehoopt worden, terwijl wij in Pretoria zuchtten en smeekten tot God om vrede, en alles gaven wat men kon verlangen. Helaas, het was alles te vergeefs.

Ziet, als men op al die dingen let, bespeurt men: ook bij het individu, ook in uw eigen leven is het zoo, en ook in het leven der volkeren op aarde. Maar wat was het antwoord, dat Jozef aan zijne broeders zond! Hij zond hun geen antwoord, toen de boodschap tot hem gebracht werd, maar hij barstte uit in tranen; hij begon bitterlijk te weenen.

Misschien zijn er dezen morgen onder u, die de tranen van

een Jozef veroordeelen. Maar veroordeelt ze toch niet, want op den grond van Gods Woord is het soms heerlijk te zien, dat een mensch gevoel in zijn hart heeft; dat men een traan kan storten bij de gedachte aan de zonde van een ander, bij de gedachte aan het wee en den verschrikkelijken toestand der wereld. En Jozef, hoewel aan het hof van Pharao opgevoed en in dat land regent geworden, had toch nog tranen, die hij kon storten voor het heil van zijne broeders.

Gij zult misschien den man week vinden, die een traan stort over den vreeselijken toestand van ons volk in deze dagen, maar in Gods oog zijn die tranen dierbaar, hij bewaart ze en ziet ze aan. En indien gij hier in Nederland verleerd hebt als mannen een traan te storten, ik ben er zeker van, dat menigeen, wanneer ik hem kon medenemen naar het slagveld, een traan zou plengen. Als gij hoordet van eene dierbare zuster der gemeente, dat haar gezicht opengekrabd in een vreeselijken toestand was gebracht door onzen vijand. Dan wordt men als het ware gedrongen om te roepen tot God: hoe lang, o God! hoe lang zult gij die dingen nog toelaten? En indien eene vrouw, eene grootmoeder, eene moeder, eene voorname vrouw, op deze wijze tot u is gekomen, de kleeren gescheurd en het hart verwoest in haar binnenste, zoodat gij uitroept: wat zal de toekomst zijn van dit ons dierbaar volk — dan zoudt gij wel leeren tranen te storten die opwellen in het hart bij het lijden uwer medemenschen. God geve u genade, dat gij dit moogt gevoelen, en dat de tranen, gestort in uwe binnenkamer, mogen opgaan tot Gods troon, opdat Hij zich ontferme over ons arme volk.

Ik wensch u dezen morgen een paar oogenblikken hierbij te doen stilstaan. Ik heb slechts twee gedachten die zich in elkander oplossen bij het bespreken van dit woord; gij hebt hier eene heerlijke waarheid en eene treffende les. Eene heerlijke waarheid en eene treffende les verbinden zich hier om zoo te zeggen met elkander. Ziet, als men daarop let, roepen wij uit: Is het mogelijk

grootmoediger antwoord op grievender vraag (te ontvangen? Die broeders hadden gehoord, dat Jozef, toen hij die boodschap had ontvangen, in tranen was uitgebarsten. Toen konden zij een blik werpen in het hart van hunnen broeder, toen konden zij zien hoe Jozef waarlijk vroom was, en hoe, toen zij tot hem kwamen met het woord: wij zijn vroom, zijn antwoord luidde: ik vreeze God, dat dit waarlijk het geval was. Gen. 42:11—18.

O vrienden! het is niet genoeg te zeggen: wij zijn vroom. Het is niet genoeg te zeggen: ik vreeze God. De broeders hadden het eerst gezegd: wij zijn vroom, en Jozef: ik vreeze God. Onze machtige vijanden gaan onder den mantel van godsdienst het land onderwerpen, maar wij willen de daden zien, die toonen dat zij waarlijk vroom zijn. Allerlei voorwendsels hebben zij opgenoemd waarom zij ons tot den oorlog hebben gedwongen: het was voor dit of voor dat, het was om de arme Kaffers te verlossen, om de uitlanders rechten te geven. Dat klinkt wel mooi en schijnt recht te hebben, maar gaat die redenen onderzoeken, en gij zult zien: ze zijn niets anders dan voorwendsels en het volk van Engeland staat thans gebrandmerkt als *h u i c h e l a a r s* en Farizeërs in de rij der natiën.

Jozefs broeders zeiden ook: wij zijn vroom, en toch hadden zij hun broeder verkocht en in slavernij gezonden. Er zijn er ook onder ons volk geweest, die gezegd hebben: wij zijn vroom, en ongelukkig moesten wij zien, dat dit valsche vroomheid was. Maar, dank zij God! er zijn er ook onder ons, die zeggen: ik vreeze God, en die gelijk staan met Jozef; mannen, die op hunne knieën Gods hulp en steun vragen. Wij noemen de *la Rey* en de *Wet* en *Botha*, mannen, die op Gods Woord vertrouwen; wij noemen onzen *President* en nog zoovele anderen, die alleen hulp en steun zoeken op hunne knieën aan de voeten van Gods troon. Dat zijn ook de mannen, die zeggen: ik vreeze God.

Zijn er dus onder u, die zeggen: ik vreeze God, of: wij zijn vroom, laat dan toch dat woord opgevolgd worden door een

vroom, Godvreezend leven! Dan zullen de mannen en vrouwen van Nederland gelooven in vroomheid en godsdienstigheid. Godsdienstig niet alleen met den mond, maar ook met de daad, en men zal erkennen, wat die man zegt en belijdt is echt. Hoe weinig zijn die broeders veranderd bij vroeger! Daar is Jozef als regent op zijn stoel en daar liggen die broeders op hun aangezicht ter neder, als smeekelingen, als boetelingen voor hunnen Heer, en vragen hem om vergiffenis. Welk eene gedachte, die groote, sterke mannen te zien liggen voor hun jongeren broeder, en hem om vergeving te zien vragen!

Ik denk, dat Jozef terugdacht aan zijne jongelingsjaren, toen hij die droomen had, die God hem had gegeven, toen hij zijne broeders vóór zich zag neerliggen in het stof, en zeggen: wij zijn uwe knechten, niet: wij zijn uwe broeders. Ziet hoe laag liggen zij! Alles een gevolg van hunne boosheid. In Jozefs ziel is geen andere gedachte dan de edelmoedigste, de onbekrompenste liefde. Zij verdienen geen grooter straf, denkt hij, dan het ontwaakt geweten. Het is niet noodig hen te kastijden, hij kan dat aan God overlaten.

Het is ook in deze dagen zoo.

Gij, die eene geschiedenis achter u hebt, gij kunt getuigen, dat wij vrij aan Gods hand de wrake kunnen overlaten. De wrake Gods komt, misschien langzaam, maar zeker. Gij weet het, niet waar, als ik u opnoem: Christus aan het kruis, toen de Joden uitriepen: Zijn bloed kome over ons en onze kinderen! — en na veertig jaren werd Jeruzalem belegerd, en het bloed kwam over vrouwen en kinderen; de stad verwoest, de tempel verbrand, het volk verbannen. Gij kent de eerste christenen, die te Rome werden verbrand en verjaagd; onder in de catacomben moesten zij hunne vergaderingen houden, en toch, het machtige Rome met Nero en zijne bloeddorstige keizers moest vallen, toen Gods tijd kwam. Gij kent de inquisitie in Spanje, gij weet hoevele offers zij heeft geëischt, en nu zinkt Spanje al lager en lager. Gij

kent Engeland en de pelgrims van Amerika; op het bloed van die voorvaderen is de Amerikaansche vrijheid gesticht. Gij kent Frankrijk en de Hugenoten, gij weet hoe zij hierheen en naar Zuid-Afrika's bodem werden gezonden. En denkt gij dan, dat, terwijl al die menschen ten kwade dachten en God alles ten goede heeft gebracht, God het in deze dagen niet ten goede zal brengen? O neen, mijne vrienden! weest vast overtuigd, dat, hoe men ook tegenover ons ten kwade denkt, God ten goede zal denken. Op grond van Gods Woord, van de geschiedenis kunnen wij dat getuigen. Ja, menschen zijn Gods werktuigen. Opdat Gods Woord vervuld worde, moeten zij door de diepste duisternissen gaan, maar toch zullen zij geleid worden ter overwinning. Verbant uwe vrees en vertrouwt op dien God, die de gansche geschiedenis door, de wereld heeft getoond, dat Hij de God is, die uitkomst en hulpe zal geven. Als wij daaraan denken, zouden wij, toen Jozefs broeders vóór hem lagen, tot hen gezegd hebben: Verbant uwe vrees! Hij is geen man die haat draagt tegen u, hij laat het aan God over; Die is uw Rechter. Alhoewel in het hart van sommigen onzer, die moesten lijden en tranen stortten, de haat, de wrok en de nijd opgekomen zijn! Geef Gij ons genade! deze aan U over te laten, Gij, almachtige God en Vader! Laat dit in ons hart zijn en leidt dit handjevol mannen, die aan Uwe hand zijn toevertrouwd. Gebruik gij hen, dat kleine plantje op Zuid-Afrika's bodem geplant, als een e e n i g land en volk, en als een wonder der wereld om te aanschouwen, daar hunne kracht niet bestaat in eene groote menigte, maar in een rechtvaardige zaak, Gods Almacht.

Wij vragen onszelf af: hoe is dit zoo donker en zoo duister? Gij hebt dikwijls gezien hoe de fotograaf, als hij een portret genomen heeft, gaat in de donkere kamer, daar wordt het ontwikkeld en komt de beeltenis van u uit. Zoo moet ook God ons volk in de duisternis brengen, opdat de beeltenis van Christus in ons hart kome. Als ik daaraan denk, dan zie ik hoe noodig

het was voor ons volk, dat God ons zoo louteroe en beproefde, dat Pretoria door den vijand ingenomen werd, opdat wij zouden weten wie de ware mannen zijn op wie wij kunnen vertrouwen. Hoe ontrouw zijn vele van die mannen geworden! Hier is er een afgevallen en daar een; hier is er een, die de mode gevolgd heeft en Engelsch gaat spreken en naar de Engelsche kerk is gegaan. Dat alles heeft God aanschouwd, en daarom dank ik Hem, dat ook die stad genomen is, opdat wij de schreeuwers leerden kennen, die geroepen hebben: doe dit en doe dat, en die zich buigen onder het juk van onzen vijand. Maar onze God in den Hemel ziet wat op de aarde plaats vindt, ziet, dat het volk gelouterd en beproefd is, en ziet dat gescheiden wordt wat niet bij elkander behoort, gelijk iemand die zijn goud in den smeltkroes geworpen heeft. Als de kern is overgebleven, zal God zeggen: Tot hier toe en niet verder! Wij zijn nu verlost van al die mannen, die schreeuwden, maar niets deden, en dat is Gods werk.

Ziet, ik las van eenen man die opgesloten werd in eene cel, en door de reten van de staven kwam nu en dan een lichtstraal van buiten. En hij vond daar eenen spijker en eenen steen, en zoodra die lichtstraal kwam, begon hij op den steen van zijne cel te beitelen. En hij deed dit jaren en jaren, elken dag een paar oogenblikken. En hij beitelde daar het beeld van Christus. Elken dag deed hij een paar hamerslagen op dien spijker, en ten laatste had hij het beeld van Christus uitgehouwen in den steen.

Geliefden! God is op dit oogenblik bezig, opdat wij elk en een ieder van ons volk het beeld van Christus in ons hart krijgen, opdat wij van ontrouwe mannen en vrouwen, trouwe mannen en vrouwen zullen worden, trouw aan den God onzer vaders, aan ons geloof, aan ons vaderland, aan onze taal. Dat is Gods werk op dit oogenblik met ons. Laten wij den lichtstraal, die nu en dan doorbreekt, als wij hooren van eene overwinning, ook in

ons hart, gebruiken, opdat Gods beeltenis en die van Christus daar komen, en wij Hem leeren kennen en liefhebben.

Het is eene heerlijke waarheid, die van : gij hebt het ten kwade gedacht. Misschien zijn er onder u, die mij vragen stellen, welke wij niet kunnen beantwoorden. Het grootste vraagstuk is misschien : Hoe is het mogelijk, dat onder het oppermachtig wereldbestuur van een heilig en liefderijk God zooveel kwaad schijnbaar ongestraft kan geschieden? Daar regeert de almachtige God, hoe kan dan dat alles gebeuren ; al die weduwen en weezen, al die verwoeste plaatsen? Hoe kan God dat toelaten?

De geschiedenis van Jozef geeft ons het antwoord. Hoe kon God toelaten, dat Jozef, nog een kind, als slaaf verkocht werd, en al de ongerechtigheden aan Jozef begaan, hoe hij van plaats tot plaats verkocht werd? Maar ten laatste, toen Gods beeltenis nog altijd trouw was gebleven in het hart van dien Jozef, kwam hij uit zijn lijden gelouterd en beproefd. Voor God en Zijn volk was hij gewonnen. Dat is het antwoord op de vraag, waarom God dit alles toelaat.

Dan vraagt gij misschien verder: Waarom stuit God het kwade niet? Op die vraag geeft de gansche geschiedenis van Jozef het antwoord. Als wij daarover nadenken. God kan het verhinderen, maar Hij verhindert het niet, hij laat die broeders de snoode inspraak huns harten volgen, dan zien wij, dat Hij vrijwillig wil gediend worden. Hun hart zeide hun: Verkoop hem als slaaf! Er was wrok en haat in hun hart, en daarom werd Jozef weggevoerd. God kwam niet met een wonder tusschenbeide, o neen! Als gij gehoor geeft aan de booze inspreking uws harten, zal God zeggen: Ik heb u de macht ertoe gegeven; zoo gij dat kwaad wilt doen, ga uw gang, Ik zal u niet verhinderen. Maar dan moet gij ook weten, dat gij verantwoordelijk zijt voor die daad. God vraagt naar het beginsel, niet naar den uitslag. Hij vraagt Engeland: Wat is uw doel met dat volk van Transvaal, gij machtig volk van Engeland? Dat doel was: ons land te

rooven, ons de vrijheid en onze bezittingen te ontnemen. Wij weten wat zijn doel was, en al komen wij er uit, beproefd en gelouterd, dan nog zal blijken wat het beginsel van onzen machtigen vijand is geweest.

Zoo is het in het gansche leven. God vraagt: Wat is uw doel, uw plan, uw beginsel? Waarom doet gij eene zekere daad? Is het om u zelf te verheerlijken? Of om uw broeder of zuster of vriend in het verderf te storten? En als er het goede uit geboren wordt, zegt gij: hij heeft het toch aan Hem te danken. Mijn vriend en broeder lag laag terneer, en toch heeft God er het goede uit geboren laten worden. Zoo wordt de vijand, niettegenstaande zijne booze plannen, een instrument in Gods hand, om Gods plan ten uitvoer te brengen.

Zoo was het met Jozef en zijne broeders: zij verkochten hem en lieten hem naar Egypte trekken om van hem ontslagen te worden, en hij werd daarheen gezonden om een groot volk in het leven te houden. Dat is een lichtstraal in het leven van deze dagen. Dat geeft moed en licht om op de toekomst te vertrouwen en om dit lijden te dragen. Ik ben er zeker van, dat God ook deze donkere dagen aan ons hart zal heiligen, om ook van ons weer een vrij volk te maken en om Zuid-Afrika naar elkander te drijven. Gij, machtig Engeland! hebt het ten kwade gedacht, maar gij hebt niet bedacht, dat de partijen zouden uitgewischt worden, en dat wij hand aan hand zouden staan, om ons land en vrijheid te verdedigen; dat wij de sympathie van gansch Europa zouden krijgen, en dat Englands prestige verloren zou gaan, en naar zijn verderf holt. Dat binnenkort, als gij niet de Republieken haar vrijheid teruggeeft, gij Zuid-Afrika zult verliezen. Neen, machtig Albion! dat hebt gij nooit bedacht, maar gij hebt het ten kwade gedacht en God ten goede. Hij neemt als een schakel in Zijn wereldplan op, wat het machtig Albion aan ons doet. Dat die schakel verbonden worde aan de keten die het volk één maakt, dat is Gods wensch. Wonderlijk,

niet waar? Het is of Hij de helsche plannen in Zijn groot plan opneemt. Zoo wordt de satan onwillekeurig een werktuig in Zijne hand, om Zijn plan ten uitvoer te brengen.

Beweerden Jozefs broeders, dat hij verplichting aan hen had omdat zij hem verkocht hadden en hij nu regent was? Hoe, zouden wij vragen, of zij hun verstand hadden verloren, dat zij zoo iets durfden zeggen. Maar hun doel was alleen, hem te verbannen en van hunnen vader weg te krijgen. En nu, de mensch wordt niet beoordeeld naar de uitkomst, maar naar het beginsel, het doel van de daad. Het zedelijk kwaad blijft kwaad. En al doet hogere Wijsheid het uitloopen ten goede, nochtans zijt gij verantwoording schuldig voor elke daad die gij gedaan hebt.

Juist hierin schittert Gods heerlijkheid, dat de wanklanken der wereld door God worden opgenomen tot ééne harmonie.

Zoo is het ook gebeurd, dat wij in onze dagen dit konden zien. Toen men mij in de gevangenis had gezet, was dikwijls mijne vraag: Waarom moet men mij zoo behandelen? Terwijl de andere predikanten dit en dat kunnen doen, kan ik niet werken onder mijne gemeente. Maar toen ik een paar dagen in de gevangenis was geweest, zag ik waarom God mij daar geplaatst had. Er waren broeders uit de Kaapkolonie, die behandeld werden als rebellen, en meer dan één van hen zat den geheelen dag met het hoofd op de borst en den bijbel in de hand, en tranen rolden over hunne wangen; zij verwachtten den kogel van hun machtigen vijand. Toen kon ik spreken en het Evangelie tot hen brengen; hen troosten, dat er een machtig God in den Hemel is, die niet toelaat, dat ongerechtigheden gebeuren, als Hij het niet wil. Toen bracht ik hen het Evangelie van Jezus Christus en die gekruisigd, had ik het voorrecht te zien, dat de één na den ander moed greep en op God begon te vertrouwen. En toen ik uitkwam, zeide ik tot mijzelf: Nu weet ik waarom ik daar gekomen ben; ik kon er het Evangelie prediken en telkens een woord van opwekking en bemoediging tot hen bren-

gen, maar ik kon van plaats tot plaats, van persoon tot persoon gaan, hen opwekken en hen wijzen op Jezus Christus. Dat alles hebben zij aan ons gedaan, alhoewel wij altijd aan onze gevangenen Engelschen het Evangelie brachten, en de Regeering het mij zelfs vroeg, werd het mij in de gevangenis verboden. Men zeide mij: Wij zeggen u, dat gij niet langer moogt prediken, anders zullen wij u van elkander jagen. Zoo doen de Engelschen, en dat op zulk een onchristelijke wijze. Wel, gij hebt het ten kwade gedacht, maar God heeft het ten goede gedacht. Dat was altijd zoo, en zoo is het ook in onze dagen.

Ik zag dit ook uit iets anders.

Toen ik uit de gevangenis kwam en ondervonden had wat het leven daar was, kon ik heengaan en eene commissie vormen, om voedsel te sturen aan die menschen, opdat zij van die vreeselijke miliepap zouden verlost worden. Daar wederom heeft God getoond, dat hoe zij ook ten kwade tegen mij, mijne medegevangenen en mijne gemeente gedacht hadden, Hij het ten goede beschikte. En toen ik uitkwam, heb ik wederom gezien, dat mijne gemeente inniger aan mij verbonden was dan ooit te voren. Tranen hebben mij getoond, dat die gemeente dierbaar voor mij en ik voor haar was. Gij hebt het ten kwade gedacht, maar God heeft het ten goede gedacht.

En nu vrienden! nog een paar gedachten. Maar voor wij verder gaan, laten wij eerst een vers zingen, en wel Gezang 58, het 7e vers.

Ons wedervaart ook in deze dagen veel kwaads, veel treurigs, veel waartegen ons hart en ons menschelijk gevoel opkomt, maar, geachte toehoorders! als wij dat woord van van morgen gelooven en aannemen, welk eene troost is het dan voor ons, niet waar, om te weten, dat, terwijl zij, die dit aan ons doen, het alles

ten kwaade meenen, onze Almachtige God dat kwaad, dat die menschen ons meenen te doen, ten goede maakt. Als wij daarover nadenken, hoe Hij dat alles gebruikt, is het of wij onder pijn en smaad door de ruwe stormen heen nog kunnen zingen: O God! voer ons naar het Eeuwig Licht! En door die donkere dagen en door die stormen heen, gaan wij eene heerlijke kalme te gemoet.

Gij weet, hoe, als men op zee is en een vreeselijke storm gewoed heeft, een paar dagen daarna de zee een kalme, vlakke spiegel gelijk. Toen wij op onze stoomboot hierheen kwamen, stond ik dikwijls op den achterplecht en zag hoe de stoomboot de baren kliefde, maar een lange, witte streep achterliet. Zoo klieft ook het kleine vaartuigje van ons volk den oceaan. En als wij daaraan denken, dat het wordt doorploegd zooveel men kan, maar hoe altijd achteraan die zilverwitte streep volgt, dan beseffen wij, dat God bezig is in de diepste voren van ons hart Zijne beeltenis te planten. Hij bewerkt, Hij beploegt het, maar niet altijd. Er komt een tijd van oogsten, er komt een tijd, dat wij de vruchten zullen zien voor onze oogen. Dat is Zijn wonderdādige werk. Hij geeft bittere dagen, maar daardoor krijgen wij heldere dagen van zonneshijn. Het is niet des menschen werk, maar Zijne gedachten zijn hooger dan ulieder gedachten. De dag zal komen, dat gij zien zult: God helpt niet vóórdat wij Zijne slaande hand voelen, voordat wij inzien wat Zijn doel met ons is. Dan redt Hij ons. Ons volk moet op de knieën gebracht worden en roepen tot God. Dan zegt de Heer: Tot hiertoe en niet verder!

Daarom laten wij berusten in Gods plan en zeggen: Uw wil geschiedde!

Hoe bitter het ook is, den beker te ledigen, die op dit oogenblik meer en meer gevuld en bitterder wordt — hij kan niet voller worden dan tot hij overloopt. Dan zullen wij hem ledigen tot den diepsten bodem. Laat Engeland voor ons den beker

van ongerechtigheden en slechte dingen vol maken — als hij vol is, loopt hij over en zegt de Heer: Het is genoeg.

Onze volkeren zijn in een weegschaal geplaatst. Ik heb het dikwijls gezegd tot mijne gemeente, op het veld of te Pretoria. Werpt alles op de weegschaal der gerechtigheid! Laat uwe handen niet bezoedeld zijn door verkeerde daden, door roof, door moord of plundering, maar laten wij gekend worden als een volk, dat God kent, en laat dan de vijand vrij ongerechtigheden op elkander stapelen. Mène, mène têkel upharsin: „Gij zijt gewogen, maar te licht bevonden. Engeland! Engeland! God is bezig u te wegen, maar ik ben zoo bevreesd, ja ik ben zeker, gij zijt te licht bevonden!! Denk aan Belsazar! denk aan Perzië!

Dit was dikwijls mijn woord tot de gemeente, en gij, die met ons bidt voor de verlossing van ons volk, ik bid u: werpt u op de knieën, laten wij allen op de knieën komen, protestanten, christenen van Europa! Roept tot God om Zijne genade, en God zal u hooren.

Maar o! laten wij weten, dat zelfs het grievendst kwaad moet dienen, opdat wij eindelijk mogen regeeren met Christus. Dan zeggen wij eenmaal: God meende het ten goede, Zijn doel, Zijn werk is vervuld. Er zijn duistere wegen vol beproeving en donkerheid, maar langs die alle baant Hij ons den weg tot het goddelijk Licht, opdat wij eenmaal den God der vaderen mogen aanschouwen.

Ziet, om door die voorafgaande donkerheid de uitkomst zoo veel heerlijker te maken, moeten wij die duistere dagen doorleven. Jozef moest het bittere doorworstelen, om zijn vader te kunnen omhelzen. Hoeveel heerlijker was dat voor hem dan als zijn weg altijd met rozen bezaaid was geweest. Zoo is het Gods werk, met het individu, met u en mij en anderen, zoowel als met de volkeren, maar wij moeten het verstaan. Als Gods tijd gekomen is, laat dan gebeuren wat wil, de gansche wereld moge samen-

spannen, niemand kan tusschenbeiden komen. Toen Napoleon bijna gansch Europa had veroverd en het toppunt van zijn roem had bereikt, trok hij op naar Moskou, maar van dien tocht moest hij als overwonnene terugkeeren. Gods wegen zijn niet onze wegen.

Eén woord en ik eindig. Het is dit. De God der Hemelen regeert. Hoe wij ook over deze dagen mogen denken, gij zult het zien, gij zult het aanschouwen; als een vliegend paard holt Engeland naar zijn verderf. Wij zullen het aanschouwen en zien, en gij moet niet denken, God laat met zich spotten. Men hoort het dikwijls, en het wordt ons toegeroepen in Kaapstad en in Engeland: Waar is nu uw God? Dat hoort onze Vader in den Hemel, en denkt gij, dat Hij langer met zich zal laten spotten? Neen, Hij ziet dat volk, dat zoo vertrappt is in deze dagen, en als zij op hunne knieën gevallen zijn, zal Hij zeggen: Nu zal ik toonen, dat Ik God ben. Laten wij er niet aan twifelen, er is geen greintje twijfel in mijn hart; God zal dit toonen ook in onze dagen.

Maar laten wij ook waarlijk tot God onze toevlucht nemen, zoo wij willen, dat wij eenigen invloed bij Hem uitoefenen. Het is zoo ongelukkig, dat zoovele gebeden opgaan tot Zijn troon, die niet uit verslagen harten komen, en zoolang mag God ons niet helpen. Zoolang in Transvaal en in den Vrijstaat, in Zuid-Afrika, in Nederland, ja onder al de christenen in de wereld die voor ons bidden, mannen en vrouwen zijn, die bidden met een huichelachtig hart en gemoed, kan en mag God ons niet helpen. Maar zoodra wij als één volk op de knieën komen, zal God in den Hemel zeggen: Het is genoeg. Gij weet hoe Gehazi gezonden werd tot Elia. Met den staf kwam hij terug, en wierp dien neer, met den uitroep: „Er was geen leven in den jongen!” Was Gehazi een schurk, een huichelaar. De staf was wel goed, maar het kind kon niet ontwaken, omdat de staf door een huichelaar gebruikt werd.

Het ongeluk is, dat er zoovelen onder ons volk waren, die slechts in naam, maar niet inderdaad Christenen waren. Want het is een gruwel in Gods oog, wanneer wij slechts v o o r g e v e n te bidden, en intusschen is ons hart vol doodsbeenderen en alleen schoon van buiten. Dan kan, dan zal, dan mag God ons niet hooren. Als gij waarachtig het heil des volks op uw hart draagt, dan zullen de Transvaal en de Vrijstaat vrij worden.

Uw eerste plicht is : terug te keeren tot den God uwer vaders, om mannen en vrouwen te worden, die God kennen als hun God. Dan is de toekomst verzekerd, niet vóór uen tijd. God geve u genade om zoo tot Hem te komen.

Ik eindig. God geve, dat in deze gemeente het eenvoudig woord, dezen morgen gesproken, vruchten moge dragen. Anna van Oostenrijk zeide tot den machtigen Kardinaal de Richelieu „Mijnheer de Kardinaal, gij vergeet ééne zaak: dat God een ZEKER, nauwkeurige Betaalmeester is. Hij betaalt misschien niet elke week of elke maand, maar Hij betaalt aan het einde.

O vrienden! God betaalt aan het einde, en al die ongerechtigheden, aan ons gedaan, laat Engeland ze aanzien en beven! God zal betalen als Zijn tijd aanbreekt, gelijk Hij betaald heeft die mannen, die daar zooveel ongerechtigheid hebben gewrocht.

God stelle u in staat dit te gelooven, dit in te zien, en om uw vertrouwen op Hem te vestigen, niet op menselijke wijsheid; niet op Europa, maar alleen op God in den Hemel, die de harten der volkeren neigt als waterbeken, en ons uitredding geeft, als Zijn tijd daar is.

Wij blijven ons buigen onder den raad van God en zeggen: Wat God doet is welgedaan. AMEN.